

השיר והשנה

אוצר פיוטי ברכות קריאת שמע לשבתות השנה
קרובות לפורים

פיוטים, סליחה וסדר ברכת המזון לברית מילה

לפי מנהג קהילות אשכנז

ובו שש מעלות:

- פרוש הענין • כותרות - תמצית תוכן הפיוט • באור מלים קשות
- מקורות בהלכה ובאגדה • מקורות ללשון הפיוט • באור שרשי לשון הפיוט

ועוד נוספו עליהם:

- מפתח לכינויים אשר בפיוטים • תולדות הפייטנים בקצרה

מאת

משה יהודה בן לאאמו"ר מוהר"ר צבי דוב זצ"ל רוזנווסר

יוצא לאור מנ"א תשע"ה
עיה"ק ירושלים תוכב"א

ספר זה מוקדש לעילוי נשמותיהם של אבותינו זצ"ל

מוהר"ר צבי דוב ב"ר יעקב אריה רוזנווסר
ירא שמים בתכלית, פומיה לא פסק מגירסא, בקי בכל מקצועות התורה ממש,
ובשאר חכמות, למד ולימד כל ימיו.

מרת צפורה ב"ר שרגא אהרן קופרמן
אשת חיל עטרת בעלה, בנתה ביתה לשם ולתפארת,
שותפה ביסוד מכללה ירושלים, זכתה לגדל דורות של ת"ח

ולמעלה בקודש

ר' יעקב אריה ב"ר צבי דוב ומרת שיינא ברכה אלטע ב"ר יהודה רוזנווסר
מסרו נפש על חינוך משפחתם ומאות ילדי ישראל לתורה ויר"ש בלי לקבל שכר,
הצטיינו בהכנסת אורחים, העמידו סוכה מפוארת וחגגו בה שמחת בית השואבה ברוב עם,
עזרו לעניים ונדכאים, וכל זה בראשית המאה העשרים בניו יורק

ר' אברהם ב"ר אשר זעליג, ומרת חוה ב"ר צבי אריה פריעד
בעלי בתים ישרים, כשרים וצנועים, העמידו דורות ישרים, חינכו את משפחתם
לתורה ויר"ש, מסרו נפש על שמירת התורה, בניו יורק לפני המלחמה

ר' אברהם שמחה ב"ר גרשון, ומרת שרה זלאטה ב"ר יצחק יואל קופרמן
זכו במסירות נפש ממש לחנך ששה בנים ובת כולם יראים ושלמים בדובלין, אירלנד.
זכו להעמיד דורות ישרים לשם ולתפארת וביניהם ת"ח מופלגים

מוהר"ר אהרן שרגא ב"ר אברהם צבי, ומרת חיה רבקה ב"ר יהודה לייב פינקוס
הרכיזו תורה בשיקאגו ובערים אחרות, קרבו רבים לתורה ויראת שמים,
שניהם מיוחסים לגאוני ליטא

©

כל הזכויות שמורות

Address:
9 Sutton Road
Monsey, NY
845-356-0734

כתובת המחבר:
אבן שמואל 28 א'
רמות ב' ירושלים
02-571-1160

תוכן

הקדמה	א - 1
מבוא להבנת הפיוטים	ז - 7
סידור לברכות קריאת שמע	טו - 15
פיוטי ברית מילה	כג - 23
שבת ברית מילה (יוצר, אופן, זולת, גאולה, אלוקיכם)	כג - 23
פזמון לברית מילה (מנהגי זכור ברית, זכור ברית)	נט - 59
שבת ראש חודש (יוצר, אופן, זולת, אלוקיכם)	סה - 65
שבת בראשית (יוצר, אופן, זולת, אלוקיכם)	צה - 95
שבת חנוכה א' (זמר לשבת חנוכה, יוצר, אופן, זולת, אלוקיכם)	קטז - 129
שבת חנוכה ב' (יוצר, יוצר נוסח אחר)	קסח - 168
פורים (אשר הניא, מאורה, קרובות)	קצה - 195
שבתות הגזירה	רפא-שנד - 354-281
מנהגי פיוטי הגזירה	רפא - 281
זולת לשבת ראשונה אחרי ר"ח אייר	רפב - 282
זולת לשבת שניה אחרי ר"ח אייר	רפח - 288
זולת לשבת שלישית אחרי ר"ח אייר	רצג - 293
זולת לפרשת בהר סיני	שא - 301
אהבה לשבת לפני שבועות ולפני תשעה באב	שיא - 311
זולת לשבת לפני שבועות ולפני תשעה באב	שכב - 322
זולת לשבת ראשונה אחרי י"ז בתמוז	שלב - 332
זולת לשבת שניה אחרי י"ז בתמוז	שדמ - 344
שבת נחמו (יוצר, אופן, זולת, אלוקיכם)	שנה - 355
שבת שובה (יוצר, אופן, זולת, אלוקיכם)	שצז - 397

סדר ברכת המזון עם שבע ברכות	454-426	תכו-תנד
פיוטי ברכת המזון לברית מילה (נודה לשמך, אלקים צוית, הרחמן למנהג אשכנז ולמנהג פולין)	426	תכו
ברכת המזון (עם ברכה מעין שלש ושבע ברכות)	447	תמו
מקור הפיוט (פסוקים וביטויי חז"ל השזורים בפיוטים)	455	תנה
מקור המלים (אטימולוגיה של מלים מיוחדות בפיוטים)	484	תפד
תולדות הפייטנים המופיעים בספר	503	תקג
טבלת הפייטנים ותקופותיהם	514	תקיד
מפתחות הכינויים (לפי הכינוי ולפי המשמעות)	515	תקטו
רשימת כתבי יד, מחזורים מדפוסים ישנים וחדשים וספרי מחקר ..	538	תקלח